УДК 821.161.2 – 6.09

Оксана Свириденко
ORCID iD: orcid.org/0000-0001-9287-5768

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української і зарубіжної літератури
та методики навчання
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»,
вул. Сухомлинського, 30, 08400, м. Переяслав-Хмельницький, Україна,
o.svyrydenko@ukr.net

«ПИСЬМА О КИЕВЕ» М. МАКСИМОВИЧА В КОНТЕКСТІ РОМАНТИЧНОЇ ЕПІСТОЛЯРНОЇ ТРАДИЦІЇ

У статті в контексті романтичної епістолярної традиції проаналізовано епістолярний цикл М. Максимовича «Письма о Киеве». Зазначається, що поява циклу та його специфіка були зумовлені романтичними теоріями й концепціями. Мовиться про романтичне трактування листа як духовного феномену та проголошений романтиками культ геніальної особистості. Доведено, що «Письма о Киеве» – це зразок властиво романтичної жанрової суміші, створеної за законами романтичної поетики. Ідеться про фрагментарну композицію, ліричне начало, психологізм, алюзію як засіб вираження авторської інтенції в романтичній епістолі.

Ключові слова: *лист, романтична епістолярна традиція, жанрова суміш, фрагментарність, ліризм, психологізм, алюзія.*

В статье в контексте романтической эпистолярной традиции проанализирован эпистолярный цикл М. Максимовича «Письма о Киеве». Отмечается, что появление цикла и его специфика были обусловлены романтическими теориями и концепциями. Идет речь о романтической трактовке письма как духовного феномена и провозглашенном романтиками культе гениальной личности. Доказано, что «Письма о Киеве» – это образец романтической жанровой смеси, созданной по законам романтической поэтики. Речь идет о фрагментарной композиции, лирическом начале, психологизме, аллюзии как средстве выражения авторской интенции в романтической эпистоле.

Ключевые слова: *письмо, романтическая эпистолярная традиция, жанровая смесь, фрагментарность, лиризм, психологизм, аллюзия.*

In the article, an epistolary cycle «Letters about Kiev» by M. Maksymovych was analyzed as part of romantic epistolary tradition. It is mentioned that the

 © Свириденко Оксана, 2017

emergence and unique features of the cycle weredetermined by romantic theories and conceptions. The article refers to the romantic interpretation of a letter as a spiritual phenomenon and the genius cult proclaimed by romanticists. In romanticists' perception, archbishop, Innokentii (Borysov) was a genius. This fact motivated M. Maksymovych to address his correspondence. The article describes the specific character of romantic publishing used by Maksymovych as a romanticist. He had a scientific approach to letters and correspondence, and could not take liberties with the epistle text. M. Maksymovych's views on epistolary style are analyzed as well. The author mentions that in M. Maksymovych's perception, a letter is an artistic phenomenon, a literary genre closely related to certain literature period. At the same time, a letter is a source of biographical details, data for sender's spiritual biography. «Letters about Kiev» allow us not only to form an opinion about unique features of romantic epistolary theory and scientific publication practice, but also about romantic letters poetics according to which this epistolary cycle and each letter in it were created. It was proved that «Letters about Kiev» is romantic genre fusion written in agreement with romantic poetics. Each epistle from «Letters about Kiev» includes Kyiv descriptions, various author's remarks concerning these descriptions, quotes taken from different scientists' works, V. Zhukovskyi's and M. Maksymovych's poetic fragments, Innokentii's (Borysov) letters to M. Maksymovych and M. Hohol excerpts. By publishing Innokentii's (Borysov) letters excerpts in «Letters about Kiev» the romanticist created an original genre fusion, so called letter in letter. Such liberties with letter structure were standardized by romantic theory. Not to mention that in such a way M. Maksymovych could react immediately to his readers' interests. Romantic features of «Letters about Kiev» poetics include also lyric nature, psychologism, allusion and ironic views manifested by the author.

Key words: *letter, romantic epistolary tradition, genre fusion, fragmentary nature, lyric nature, psychologism, allusion.*

Публікуючи у 1983 році дослідження «Кулішеві листи і Куліш у листах», Ю. Шерех зазначав: «Поетика епістолярного жанру не опрацьована. Історії листування на Україні іще не написано. У загальній формі можемо собі уявити, що кожний лист виникає із співгри двох особистостей, автора і адресата. У загальній формі знаємо, що стиль листів якось мусить бути зв'язаний з літературними стилями доби. Але як конкретно це відбувається, зовсім не вивчено» (Шерех Ю., 1993, с. 49). На жаль, ці слова Ю. Шереха, який здійснив вдалу спробу інтерпретації епістолярного доробку Куліша-романтика, залишаються до певної міри актуальними й нині, незважаючи на те, що інтерес до письменницького епістолярію в українському літературознавстві значно зріс.

Починаючи з 90-х років минулого століття, з'являється низка ґрунтовних дисертаційних досліджень, у яких здійснено спробу багатоаспектного аналізу письменницького епістолярію. Частина цих досліджень (маємо на

увазі праці І. Григоренко, Т. Заболотної, М. Пангелової, І. Котяш та ін.) присвячена епістолярним доробкам окремих митців (йдеться про Панаса Мирного, І. Франка, С. Черкасенка, В. Винниченка, У. Самчука та ін.) чи окремим явищам (наприклад, вивчення епістолярної літературної критики, яке здійснила Л. Вашків) у національній епістолярній традиції. У цьому контексті вирізняються наукові студії, у яких здійснено спробу цілісного розгляду епістолярного жанру в українській літературі. Мовиться про дисертації М. Назарука «Українська епістолярна проза кінця XVI – початку XVI ст.» (1994), В. Кузьменка «Письменницький епістолярій в українському літературному процесі 20–50-х років XX століття» (1999), Г. Мазохи «Жанрово-стильові модифікації українського письменницького епістолярію другої половини XX століття» (2007), А. Ільків «Інтимний дискурс письменницького епістолярію другої половини XIX – початку XX століть» (2016). Тобто маємо ґрунтовні дослідження, які у своїй сукупності цілісно прописують історію та специфіку письменницького листування в Україні.

При цьому епістолярій першої половини XIX століття, зокрема епістолярій українських письменників-романтиків, так і не став об'єктом наукових зацікавлень дослідників. До того ж, бракує досліджень, у яких лист студіювався як літературний жанр конкретної літературної доби.

Мета статті – проаналізувати «Письма о Киеве» М. Максимовича в контексті романтичної теорії та практики.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: дослідити жанрову типологію та специфіку поетики епістолярного циклу М. Максимовича «Письма о Киеве».

Як зазначає А. Янушкевич, складно знайти більш благодатний матеріал для характеристики літературного побуту епохи, ніж листи письменників (Янушкевич А., 2012, с. 106). «Письма о Киеве» М. Максимовича, які фактично пройшли повз увагу дослідників національної епістолярної традиції, є оригінальним явищем в епістолярній та едиційній практиці українських романтиків. І хоча «Письма о Киеве» були опубліковані у 1871 році, тобто у період, коли романтизм уже втратив свої позиції, вони були витримані саме в романтичних традиціях.

«Письма о Киеве» були відповіддю М. Максимовича на постійні прохання М. Погодіна надсилати йому відомості про відомі історичні місця Києва. Фактично «Письма о Киеве» перегукувалися з традиціями літератури мандрів, яка була широко представлена в добу романтизму й активізувалася романтичною настановою на пізнання усього «своєнародного», національно своєрідного у його найрізноманітніших проявах. При цьому історія Києва для Максимовича-романтика – це насамперед історія тих людей, які так чи інакше були пов'язані з цим містом. Тож, у «Письмах о Киеве» М. Максимович уміщує свої спогади про архієпископа Іннокентія (Борисова), вдаючись при цьому до наскрізного цитування його листів. Увага М. Максимовича до постаті Іннокентія (Борисова), який був науковцем-

інтелектуалом, педагогом, богословом і архієпископом водночас, була невипадковою й цілком вписувалася у романтичну епістолярну концепцію з її посиленою увагою до духовної біографії геніальної особистості.

Окремі листи з «Писем о Киеве» ціннісні ще й тим, що у них знаходимо властиво романтичне тлумачення М. Максимовичем феномену листа й листування. Пояснюючи суть задуму «Писем о Киеве», М. Максимович цитує рядки зі студії П. Вяземського «О письмах Карамзина»: «По мне, в предметах чтения нет ничего более занимательного, более умилительного, чтения писем, сохранившихся после людей, имеющих право на уважение и сочувствие наше. Самые полные, самые искренние записки не имеют в себе того выражения истинной жизни, какими дышат и трепещут письма, написанные беглою, часто торопливою и рассеянною, но всегда по крайней мере на ту минуту проговаривающейся рукою… Письма – это самая жизнь, которую захватываешь по горячим следам ее» (Вяземський П., 1984, с. 11).

Слід зазначити, що на рівні способу мислення й викладу матеріалу романтики орієнтувалися на ірраціональних філософів усіх часів. Як результат, вони тяжіли до розкутого, м'якого мислення з ігровим підтекстом, тобто мислення, яке відкидало жорсткі, логічні ходи. Тому романтики, у тому числі й М. Максимович, часто для викладу власних наукових концепцій чи полемічних думок використовували епістолярну форму. Серед таких «листів» М. Максимовича слід назвати «Письмо о философии» (1833), «Филологические письма М. П. Погодину» (1856), «Ответные письма М. П. Погодину» (1857), «Письма о Богдане Хмельницком» (1859), «Письма о князьях Острожских» (1866) та ін. Утім, незважаючи на часте апелювання до епістолярної форми, теоретик українського романтизму М. Максимович ані у свої теоретичних працях, ані в численних «листах» не залишив свого трактування епістолярного жанру. Посилання на П. Вяземського, а також висока оцінка його студії М. Максимовичем засвідчили, що український романтик поділяв епістолярну концепцію російського дослідника. Тож теоретизування П. Вяземського заслуговують на окремий розгляд уже тому, що саме вони спроможні прояснити суть поглядів самого М. Максимовича на специфіку епістолярного жанру.

Студія П. Вяземського «О письмах Карамзина» була вперше опублікована у газеті «Северная почта» (1866, № 20). Причиною появи статті став вихід у світ двох книг: «Письма Н. М. Карамзина к И. И. Дмитриеву» (СПб, 1866), яка з'явилася друком з нагоди 100-річчя з дня народження «російського Стерна», та «Взгляд на мою жизнь. Записки действительного тайного советника Ивана Ивановича Дмитриева» (М., 1866). У листах М. Карамзіна П. Вяземський вбачав і «пам'ятник» його життя, і «пам'ятник» новочасних літературних перетворень. Цінним було те, що П. Вяземський аналізував не лише зміст, але й поетику епістолярної спадщини М. Карамзіна, прив'язуючи її до того літературного напряму, представником якого був адресант. П. Вяземський приділяв увагу теоретичним аспектам епістоли, феноменальності листа. Якщо в будь-яких

творах мистецтва на першому плані перебуває митець, то у листах, на думку П. Вяземського, головна роль належить людині. П. Вяземський, якого цитує М. Максимович, дотримувався цілком романтичного погляду на епістолярій, вважаючи, що зібрання листів фіксує духовну біографію адресанта. Із листів М. Карамзіна, писав він, можна простежити як «*підростає* російський мандрівник» (курсив наш – О. С.) (Вяземський П., 1984, с. 250–253). Таким чином, у розумінні М. Максимовича лист мав поставати як явище художнє, протеїчне, тобто літературний жанр, тісно пов'язаний із певною літературною добою. Водночас лист для М. Максимовича – це джерело біографічних відомостей, це матеріал для духовної біографії адресанта.

Публікуючи в «Письмах о Киеве» фрагменти листів Іннокентія (Борисова), романтик створює оригінальний жанровий сплав – лист у листі. Причин його створення могло бути декілька. По-перше, таке вільне поводження зі структурою листа було унормоване романтичною теорією. По-друге, у такий спосіб М. Максимович міг більш оперативно відреагувати на інтереси читацької аудиторії. По-третє, листів Іннокентія (Борисова) М. Максимович мав не так багато, тож навряд чи їх вистачило на окреме видання. Як писав романтик, листів Іннокентія (Борисова) залишилося у його домашньому архіві не так багато: частину листів довелося роздати, адже по смерті архієпископа багато хто забажав мати у себе його рукописні тексти.

Лист сьомий «Писем о Киеве» дає уявлення про ту едиційну практику, якої дотримувався М. Максимович, оприлюднюючи листи Іннокентія (Борисова). Мовилося про цілком науковий підхід, який не дозволяв будь-яких вольностей у поводженні з текстом епістоли. Переписуючи тексти листів Іннокентія (Борисова), він змушений був робити перерви. Таку перерву (між четвертим від 25 січня 1868 року і сьомим листом від 7 лютого 1868 року перерва у дванадцять днів) М. Максимович ще у четвертому листі пояснював так: «Я должен отложить продолжение впредь. Мне трудно для глаз и тяжело для души разбирать и переписывать тебе письма Иннокентия, по отвычке от его неразборчивого почерка» (Максимович М., 1871, с. 17). Характерно, що М. Максимович, подаючи тексти листів Іннокентія (Борисова), завжди зберігає елементи їх паспортизації, зазначаючи дату і місце написання листа. Лист сьомий «Писем о Киеве» демонструє той факт, що М. Максимович дивиться на лист як на най достовірніше джерело біографічних відомостей. Так, аналізуючи на початку листа некролог, який з'являється по смерті Іннокентія (Борисова), М. Максимович вказує на ті неточності, які містяться у ньому, і як підтвердження своєї правоти він цитує лист Іннокентія цього періоду.

Із «Писем о Киеве» можемо судити не лише про специфіку романтичної епістолярної теорії, романтичної едиційної практики, але й поетику романтичного листа, за законами якої витримано цей епістолярний цикл і кожен лист, представлений у ньому. Щонайперше привертає увагу фрагментарно-мозаїчна, типово романтична структура «Писем о Киеве»

М. Максимовича, які представляють собою типово романтичну жанрову суміш. У своїй сукупності «Письма…» складають своєрідний цикл, що нараховує двадцять листів-фрагментів. При цьому кожен із тих двадцяти листів, що ввійшли до циклу, також є фрагментарним. Кожна епістола з «Писем о Киеве» об'єднує описи Києва, різноманітні коментарі адресанта до цих описів, цитати з праць інших науковців, фрагменти поетичних творів В. Жуковського й самого М. Максимовича, фрагменти листів Іннокентія (Борисова) до М. Максимовича М. Гоголя до М. Максимовича тощо. Тож маємо яскравий приклад властиво романтичного змішування жанрів, що відповідало романтичній теорії поліжанровості твору та жанрових сумішей.

Так, у першому листі аналіз наукових праць М. Закревського та І. Фундуклея з історії Києва «переривається» спогадами М. Максимовича, які б могли скласти окрему художню мініатюру. Він пригадує події 15 травня 1847 року, коли йому довелося переправлятися на човні через Дніпро. Образ Дніпра у листі подано не лише крізь призму творчої уяви М. Максимовича, але й у художній рецепції М. Гоголя («Оно глотает людей, как мух», – говорит Гоголь о взволновавшемся Днепре») (Максимович М., 1871, с. 7).

Лист другий «Писем о Киеве» М. Максимович поділяє на кілька частин-фрагментів, графічно відділяючи їх один від одного горизонтальною рискою. Фрагмент перший описує події 15 травня 1850 року. М. Максимович пригадує мандрівку по Москві-ріці, обід у Мильхиседека й останню свою зустріч із Іннокентієм (Борисовим). У цьому ж таки першому фрагменті рядком нижче адресант описує епізод із свого київського життя, коли він виступив у ролі провожатого для М. Погодіна, В. Жуковського та М. Надєждіна, які прагнули зустрічі з Іннокентієм (Борисовим) у Братському монастирі. Саме М. Погодіну він присвячує свої спогади про Іннокентія (Борисова), які «розпорошено» у вигляді цитат із його листів по всьому тексту «Писем о Киеве». Фрагмент другий листа другого – це унікальний за змістом спомин М. Максимовича про день відкриття Університету Святого Володимира у Києві (15 липня 1834 року). Наступний (третій) фрагмент цього листа – це об'ємна цитата із праці П. В'яземського «О письмах Карамзина». Цитуючи слова П. В'яземського («Письма – это самая жизнь»), М. Максимович зазначав, що про людину найкраще скажуть її листи, а тому у наступних листах переходив до цитування листів Іннокентія (Борисова), які перемежовував своїми коментарями до них та до біографії Іннокентія. Таку структуру мають листи третій і четвертий.

Якщо лист другий убирав у себе мемуарні, спогадові елементи, то листи п'ятий і шостий – це своєрідна література мандрів, епістолярна за своєю жанровою картиною. Листи п'ятий і шостий – своєрідна мандрівка Києвом (Щекавиця, могила Віщого Олега, Старокиївські гори, Дитинець, Церква Всіх Святих), а водночас – екскурси в його історичне минуле, цитування студії М. Закревського.

І лише у листі сьомому М. Максимович знову повертається до цитування (переписування) листів Іннокентія (Борисова), знову ж таки додаючи до них свої коментарі. У цьому листі, який, як і всі попередні та всі наступні, має фрагментарну побудову, М. Максимович цитує листи не лише Іннокентія (Борисова). Пишучи свій лист до М. Погодіна, адресант-романтик керується не логікою викладу матеріалу, а логікою своїх почуттів і настроїв. Так, процитувавши лист Іннокентія (Борисова), писаний ним із Вологди, М. Максимович миттєво потрапляє у полон тих спогадів, які пов'язують його з цим містом. «Вологда припомнила мне покойного друга-товарища нашего, Надеждина, который не раз писал мне оттуда, в ответ на мои письма», – пише він М. Погодіну і вдається до переписування й цитування листів від М. Надєждіна.

У листі п'ятнадцятому, що був написаний М. Максимовичем на адресу М. Погодіна 20 березня 1868 року, тобто напередодні Великодня, сама згадка про це свято провокує спогади М. Максимовича про останній лист від М. Гоголя, який нижче він і цитує у повному обсязі. Слід зазначити, що специфіка романтичного листа-фрагмента, який міг складатися з кількох слів чи рядків, дозволяла зробити це без надмірних зусиль.

Такими ж фрагментарними є решта листів, уміщених у «Письмах о Киеве». М. Максимович чітко усвідомлював, що предметом розмови у його листах є і має бути Київ. Водночас романтична манера письма й романтична свобода творчості відкривали авторові можливість переходити від однієї теми до іншої, і він так само чітко усвідомлював, що нерідко аж занадто віддалявся від предмета розмови (Максимович М., 1871, с. 65).

Слід зазначити, що фрагментарність письма і перебої у викладі матеріалу в тексті романтичної епістоли, як і постійні переходи від трагічного до комічного і навпаки зумовлювалися перебоями настрою самого адресанта-романтика, який писав, потрапляючи під владу миттєвого настрою чи переживання.

Як зазначають дослідники, із появою романтизму епістолярна проза зазнає кардинальних змін. У її царині відбувається справжній переворот, пов'язаний, за спостереженнями А. Єлістратової, із особливою роллю ліричного елементу в естетиці та творчості романтиків (Єлістратова А., 1973, с. 311). Звичайно, епістолярій романтиків був багатий на фактаж. У їхніх листах мовилося і про літературні справи, і про суспільно-політичну ситуацію, і про моменти з приватного життя, і про звичайні побутові деталі. Але ліричний елемент у листах романтиків завжди домінує над епічним, підпорядковує його, а виражальне начало має перевагу над зображальним.

Процес ліризації позначився й на «Письмах о Киеве» М. Максимовича. Цикл відкривається ліричною присвятою М. Погодіну, із яким М. Максимовича, окрім наукової полеміки, пов'язувала дружба, що зародилася поміж ними ще роки молодості. У листі одинадцятому з «Писем о Киеве» знаходимо ліричний самокоментар, який досить влучно подає

Максимович-романтик. Коментуючи М. Погодіну зміни у своїх робочих планах, М. Максимович пояснює, що ним керувала насамперед туга за малою батьківщиною: «С наступлением нашей университетской вакации я положил уже себе выполнить то, чего не доставало к моей киевской жизни, о чем тоскою болела душа моя и в Москве белокаменной» (Максимович М., 1871, с. 53). М. Максимович пояснює: наприкінці червня він відвідав Переяслав і Золотоношу, а три перші дні липня провів у Тимківщині, де не був з дитинства. Згадуючи про пережите під час цієї мандрівки, адресант-романтик вибухає емоціями, які вже не може втіснити в епічні рамки: «И воздух будто чище, И травка зеленей, И солнышко светлее На родине моей» (Максимович М., 1871, с. 54).

Поетичні вставки – типова ознака інтертекстуальних «Писем о Киеве». Так, на початку шістнадцятого листа уміщено поетичні рядки з поезії російського романтика В. Жуковського, які задають тон подальшій епістолярній розмові М. Максимовича з М. Погодіним: «О милых спутниках, которые наш свет Своим сопутствием для нас животворили, Не говори с тоской: их нет! Но с благодарностию: были!» (Максимович М., 1871, с. 72). Цими поетичними рядками М. Максимович розпочинає свій коментар нових переписаних для М. Погодіна листів Іннокентія (Борисова). Ці листи романтик поетично називає «давними следами руки его». Він осмислює феномен листа з романтичних позицій, створюючи культ епістоли, естетизуючи її, зазначаючи, що споглядання і студіювання листів Іннокентія (Борисова) викликало у нього «много услады» (Максимович М., 1871, с. 72).

Цикл «Письма о Киеве» М. Максимовича має своє ліричне обрамлення. Цикл відкриває присвята – поезія М. Максимовича «Старому товарищу», присвячена М. Погодіну. У ній виведено два психологічні портрети. Із першого фрагменту постає образ М. Погодіна, який «готов еще стремиться вдаль», а у другий фрагмент дає уявлення про стомленого життям М. Максимовича, який давно вже відійшов від активної творчої діяльності і став відлюдником: «Воспоминанием богатый, О мире я забыл, И в тишине убогой хаты Творца благословил (Максимович М., 1871, с. 2). Завершуються «Письма о Киеве» також поетичним текстом. Це українська поезія М. Максимовича, у якій звучить властиво романтичний гімн дружбі: «Як задумаюсь об вас, Мои давни други, То не ведаю в той час Ни журбы, ни тугы» (Максимович М., 1871, с. 118).

Знаковими для поетики «Писем о Киеве» є алюзія та самоіронія, які в романтичних епістолярних завжди пов’язані з процесом самоідентифікації адресанта. Так, у листі дванадцятому М. Максимович уміщує рядок з поеми О. Пушкіна «Руслан і Людмила», який є пушкінським перекладом із «Пісень Оссіана» Дж. Макферсона. «Дела давно минувших лет!», – констатує М. Максимович, приступаючи до опису історії завершення свого ректорства в Університеті Святого Володимира (Письма о Киеве, с. 58). Звісно, автор-романтик, міркуючи про швидкоплинність життя, вдавався

до самоіронії, адже у «Піснях Оссіана» мовилося про сиву давнину, а він згадував 1835 рік.

Отже, «Письма о Киеве» М. Максимовича – це оригінальна пам'ятка української романтичної епістолярної прози з такими властиво романтичними ознаками, як увага до епістолярної спадщини геніальної особистості, фрагментарна манера викладу матеріалу, манера змішування жанрів, яскраво виражений психологізм, присутність ліричного начала, іронічного погляду на світ, ремінісцентна форма кодування сутнісного.

Перспективним стане студіювання епістолярного доробку українських романтиків на тлі світової романтичної епістолярної традиції. Такі дослідження дадуть підстави стверджувати однонаправленість та рівновартісність творчих пошуків українських і зарубіжних романтиків.

Список використаних джерел

1. Вяземский П. А. Эстетика и литературная критика / Вяземский П. А. – М. : Искусство, 1984. – С. 250–253. – Бібліогр.: 0 назв.

2. Елистратова А. Эпистолярная проза романтиков / А. Елистратова // Европейский романтизм / [отв. ред. И. Неупокоева, И. Шетер]. – М. : Наука, 1973. – С. 309–351. – Бібліогр.: 27 назв.

3. Максимович М. Письма о Киеве и воспоминание о Тавриде / Михаил Максимович. – СПб. : Типография А.Траншеля, 1871. – С. 1–118. – Бібліогр.: 0 назв.

4. Шерех Ю. Кулішеві листи і Куліш у листах / Юрій Шерех // Третя сторожа. – К. : Дніпро, 1993. – С. 49–96. – Бібліогр.: 22 назви.

5. Янушкевич А. С. Эпистолярий В. А. Жуковского как отражение и выражение литературного быта его времени / А. С. Янушкевич // Вестник Томского государственного университета. Филология. – 2012. – № 2 (18). – С. 106–119. – Библиогр.: 34 назви, DOI 10.17223/19986645/18/8

References

1. Vjazemskij P. A. (1984). Jestetika i literaturnaja kritika [Aesthetics and critical literary practice]. M.: Iskusstvo, 250–253 (rus).

2. Elistratova A. (1973). Jepistoljarnaja proza romantikov [Romanticists' epistolary prose]. Evropejskij romantizm. I. Neupokoeva (Ed.). M.: Nauka, 309–351 (rus).

3. Maksimovich M. (1871). Pis'ma o Kieve i vospominanie o Tavride [Letters about Kiev and memories of Tavrida]. SPb.: Tipografija A. Transhelja, 1–118 (rus).

4. Shereh Ju. (1993). Kulishevi lysty i Kulish u lystah. Tretja storozha. [Kulish's letters and Kulish in letters]. K.: Dnipro, 49–96 (ukr).

5. Janushkevich A. S. (2012). Jepistoljarij V. A. Zhukovskogo kak otrazhenie i vyrazhenie literaturnogo byta ego vremeni [The V. A. Zhukovsky's epistolary as a reflection and expression of the literary way of life of his time]

Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta. Filologija, 2 (18), 106–119, DOI 10.17223/19986645/18/8 (rus).

Статтю рекомендовано до друку
доктором філологічних наук, професором, завідувачем кафедри
української і зарубіжної літератури та методики навчання
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»
Мазохою Галиною Степанівною

Стаття надійшла до редакції 23 листопада 2017 року

Оксана Свириденко
кандидат филологических наук, доцент,
доцент кафедры украинской и зарубежной литературы
и методики обучения
ГВУЗа «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический
университет имени Григория Сковороды»,
ул. Сухомлинского, 30, 08400, г. Переяслав-Хмельницкий, Украина
o.svyrydenko@ukr.net

«ПИСЬМА О КИЕВЕ» М. МАКСИМОВИЧА В КОНТЕКСТЕ РОМАНТИЧЕСКОЙ ЭПИСТОЛЯРНОЙ ТРАДИЦИИ

Oksana Svyrydenko
Ph. D. in Philology, Assistant Professor,
Assistant Professor at the Chair for Ukrainian and Foreign Literature
and Methodology
SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical
Hryhorii Skovoroda University»,
Sukhomlynskogo str., 30, 08401, Pereiaslav-Khmelnytskyi, Ukraine
o.svyrydenko@ukr.net

«LETTERS ABOUT KIEV» BY M. MAKSYMOVYCH AS PART OF ROMANTIC EPISTOLARY TRADITION